

Kveinntrøa

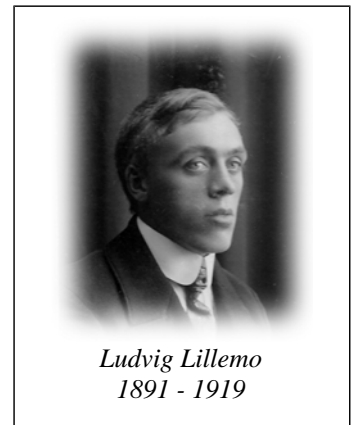
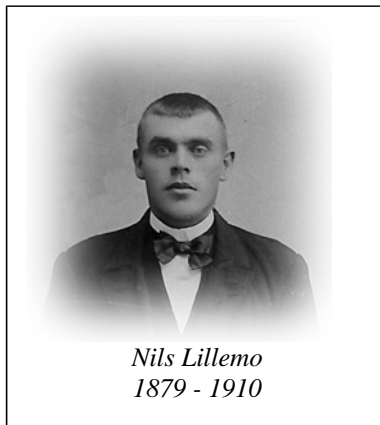
Fra Norbakkinj' fortsetter vegen sørover "sø'på ja'le" til Sagbekken.

Ved Sagbekken var det grind, - Saggrinda. Der går veien inn i Kveinntrøa, og der gikk det melkekyr. Kveinntrøa gikk også under navnet "Litj-trøa". Rett over brua og ned til høyre sto sommerfjøset i Nigarda. Dette sto fram til 1960.

Bekken går under navnet Sagbekken, men litt lenger opp, der den passerer mellom Skali og Rønningen, heter den Rønningbekken. Lenger ned, - nedenfor Hauja, etter at den møter Nigardasalsbekken, får den navnet Monabekken, og nedenfor Mona endrer den navn atter en gang. Da heter den Krikkbekken. Det gikk fisk oppover Sagbekken helt til på slutten av 50-tallet. Jeg har selv fått «katffesk» her da jeg var med på melking. Agnet var meitemark.

Sagbekken gikk i gamle dager under navnet Kveinnbekken, da det i lange tider hadde stått ei kvern her. Kverna var i bruk til rundt århundreskiftet. Man kan fortsatt se fundamentet og muren hvor vasshjulet var anlagt, og kvernsteinen skal fortsatt ligge nedgravd i mudderet nedenfor fossen. I skyldelingsdokumentet fra 1853, da Nigarda ble delt mellom far og sønn står det at begge gårdene eier halvparten i "Qværnfaldet" og de har felles humlehage. Videre står det at *"den Deel af en Plads som nu bruges og beboes af Fredrik Kristiansen, som tilhører Sorte vestre, eier de ogsaa hver sin halve Deel i, altsaa ogsaa Halvdelen af den Afgift som derfor betaales."* Denne Fredrik Kristiansen var fra Frosta og han ble gift med Beret Johnsdatter Skarveien i 1849. De to bodde på en liten plass ved Sagbekken før de flytta til Øfstidalen. Dette er nok den samme plassen hvor Kristian Kveinntrøa bodde sammen med kona Ingeborg Johnsdatter. Kristian døde i 1793 men enka Ingeborg levde fortsatt i 1803, da hun betalte tiende med 1 ort. Denne plassen lå antakelig like nedenfor fossen. Bakkehellinga på nordsiden av bekken nedenfor fossen omtales fortsatt som Kristiansbakken den dag i dag.

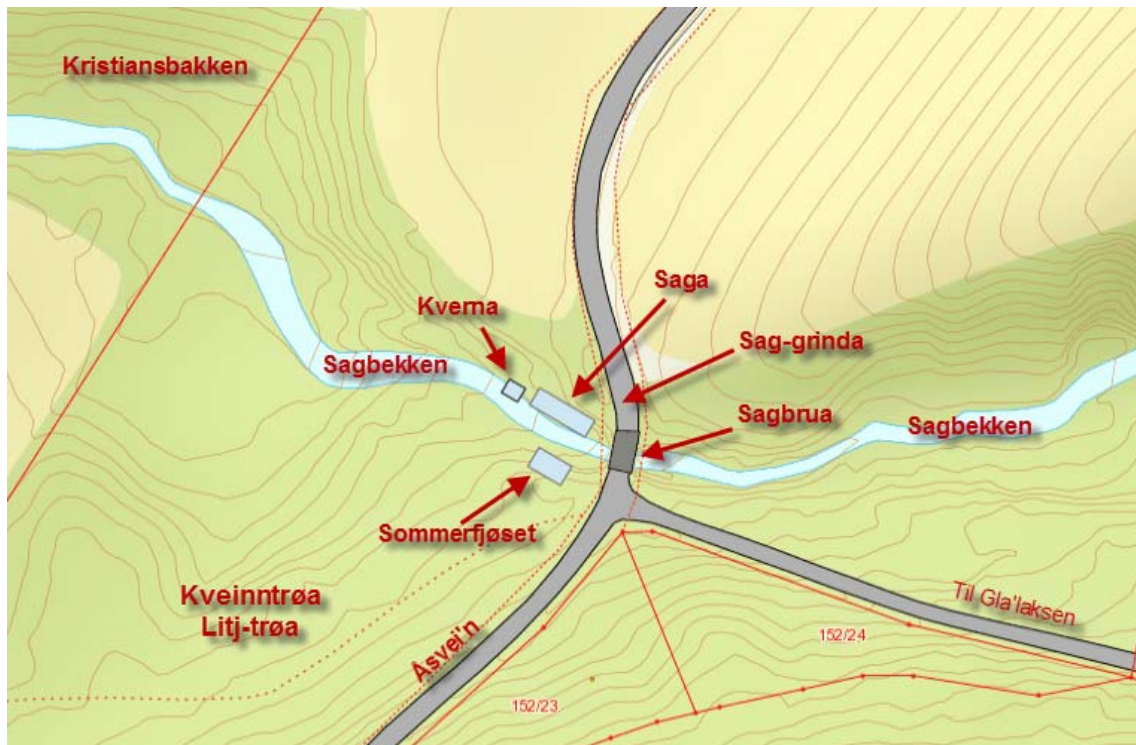
I 1906 ble det satt opp sagbruk på nordsida av fossen. Dette sto til bort imot 1930. Det var Nils Lillemo, odelssønnen i Åsan Gnr. 155 br. 2 som satte opp saga sammen med onkelen Petter Nilsen som da var bruker i Utistuggu Nigarda. Nils var snekker ved siden av at han drev saga. Saginga foregikk stort sett om våren da bekken var stor. Bekken var oppdemmet, og demningen gikk på skrå over bekken mot en naturlig renne i berget hvor vasshjulet sto. Nils drev saga til han døde av tuberkulose i 1910, - kun 30 år gammel. Den yngste broren Karl Ludvig overtok senere driften av saga. Han var godt kjent med saga, etter som han hadde vært hjelpemann for Nils i flere år. Ludvig drev saga frem til 1919 ved siden av at han arbeidet som smed. Da døde også han av tuberkulose, 29 år gammel og etterlot seg kone og sønnen Leif på 2 år. Etter dette var det Anders Eidum (Anders Skali) og Bortinus Lillemo i Ni-gala som drev saga frem til mot slutten av 1920-åra. Da ble saga demontert og revet. Bergitte Fossum fortalte at da de flyttet «utpå Hauja» i 1931, var saga borte, men hun fortalte videre at da hun kom til Svedjan i 1917, sto både kverna og saga, og saga var i bruk.

Der veien tar av til Kveinnåsen og Vidsyn, - øverst i Kveinntrøa, var Ås-grinda eller også senere kalt Fjellstadgrinda. Dette var selve porten til Åsgrenda.

Det var penger å tjene som grindgut borti "Litjtrøa" sist på 1950 tallet. Den sommeren brua over Krikkbekken ble utbedret i 1959, og trafikken ble omdirigert rundt Stuberg og Sorte, var svært lukrativ for flere smågutter langs Åsvegen. Vi innrettet oss ved de forskjellige grindene og plukket opp fem-ørere og ti-ørere som ble slengt ut til oss. Fortjenesten ble nok for det meste investert i godsaker hos Alvin på filial'n.

Berget der Olaf Sorte satte opp hus i 1983 (Olmabo, Gnr. 152, br 14), heter Persberget. Her var det en liten lindam, og det var også her Gunnar Sorte hadde snøploegen sin i vinteropplag. Etter at denne hesteploegen ble tatt ut av drift, ble den stående på Persberget fram til begynnelsen av 60-tallet da restene etter den ble fjernet.

Kverna, saga og sommerfjøset i Kveintrøa

Kveintrøa